

Äripäev Online

<http://www.aripaev.ee>

Juhatuse liiget on tark lasta vastutusele võtta

Karin Madisson
Advokaadibüroo Sorainen Law Offices OÜ partner

13.11.2006 00:00

Juhatuse liikme vastu nõude mitteesitamine võib äriühingule tuua kaasa veelgi suurema kahju, kui seda on tekitanud juhatuse liige.

Riigikohus menetles 2004. aastal kaebust maksuameti ettekirjutuse tühistamiseks ja kohus analüüsis, millised maksutagajärjed järgnevad ühingule, juhul kui juhatuse liikme vastu ei ole nõuet aegumistähtaja jooksul esitatud.

Kohus leidis, et juhul kui nõue on sissenõutav, aga ühing juhatuse liikme vastu sissenõuet aegumistähtaja jooksul ei pööra, siis võib teda maksuõigussuhetes lugeda nõudest loobunuks. Kohus nõustus maksuametiga, et sellisel juhul saab seda lugeda erisoodustuseks, mis on antud juhatuse liikmele, kuna erisoodustuseks loetakse muuhulgas loobumist rahalise nõude sissenõudmisest, välja arvatud, kui prognoositavad mõistlikud kulud seoses rahalise nõude sissenõudmisega ületavad nõude suurust. Teatavasti tuleb erisoodustuse pealt aga tasuda maksud. Hetkel puudub veel kohtupraktika selles osas, kas erisoodustuseks saaks lugeda ka kompromisslepingut, mis on selgelt ühingule kahjulik või ebamõistlik.

Vastutus nõukogule ja osanikele. Juhatusest kõrgemalseisev organ (osaühingus osanikud ja aktsiaseltsis nõukogu) peab otsustama nõude esitamise ning ühtlasi määrama vaidluses ühingu esindaja.

Nõude mitteesitamine või nõudest loobumine võib kaasa tuua ka nõukogu/osanike vastutuse. Juhul kui näiteks ühing muutub juhatuse liikme tegevuse tõttu maksejõuetuks, aga osanikud või nõukogu otsustavad juhatuse liikme vastu nõuet mitte esitada, siis võivad nad sellega tekitada kahju nii äriühingule, aktsionäridele kui ka võlausaldajale. Vastavalt äriseadustikule vastutavad osanikud osaühingule, teisele osanikule või kolmandale isikule süüliselt tekitatud kahju eest. Sarnaselt juhatuse liikmetele vastutavad ka nõukogu liikmed oma kohustuse rikkumisega aktsiaseltsile tekitanud kahju eest.

Soovitan äriühingutel kahtluse korral igal juhul analüüsida, kas juhatuse liikme tegevuses esinevad vastutuse alused. Juhul kui juhatuse liikme tegevuse tagajärjel on ühingule kahju on tekkinud, siis tuleks nõue juhatuse liikme vastu esitada. Juhul kui juhatuse liige kahju hüvitamisega vabatahtlikult ei nõustu, siis tuleks hinnata, kas juhatuse liikme vastu nõude esitamisel oodatav kasu on suurem võrreldes nõude esitamise ja sissenõudmise kuludega. Samuti tuleks uurida võimalust kompromisslepingu sõlmimiseks, juhul kui kohtusse pöördumine võib olla liiga kulukas või riskantne. Kui aga mõistlikku kompromissi juhatuse liikmega ei ole võimalik saavutada, tuleks pöörduda nõudega kohtusse.

Mõni aeg tagasi oli juhatuse liikmetelt nende tekitatud kahju kohtu kaudu peaaegu võimatu välja nõuda, kuid nüüd on seadusandja teinud nõuete esitamise oluliselt lihtsamaks ning vastutuse alused on muutunud selgemaks.

JUHATUSE LIIKME SÜÜ TÕENDAMINE ON KEERUKAS

Juhatuse liikme vastu nõude esitamisel tuleb tõendada, et

ühingul on tekkinud kahju. Kahju hindamine ja tõendamine ja saamata jäänud tulu väljaarvestamine on keeruline. Tuleb arvestada, et kahjuks ei saa lugeda asja võõrandamisel tekkinud ostuhinna tasumise nõuet ostja vastu. Kahjuks saab see siis, kui ostuhinda ei ole võimalik sisse nõuda ja juhatuse liige ei ilmuta piisavat hoolt. Juhatuse liige on oma kohustusi rikkunud. Selliseid juhatuse liikme kohustusi on loetletud väga paljudes seadustes. Näiteks kohustus esitada pankrotiavaldus või

käituda heas usus.

juhatuse liikme kohustuste rikkumise ja kahju tekkimise vahel on põhjuslik seos.

Juhatuse liige peab vastutusest vabanemiseks tõendama, et ta tegutses korraliku ettevõtja hoolsusega.